

تربیت شایسته محور

© زری دهقان، لیسانس و معاون بازنشسته مدارس شهر تهران

● جهاد نیز بر چهار پایه استوار است؛ امر به معروف، نهی از منکر، راستگویی و دشمنی با فاسقان. پس هر کس به معروف امر کرد، پشتوانه نیرومند مؤمنان است، و آن کس که از زشتی نهی کرد، بینی منافقان را به خاک مالید، و آن کس که در میدان نبرد صادقانه پایداری کند حقی را که بر گردن او بوده ادا کرده است. و کسی که با فاسقان دشمنی کند و برای خدا خشم گیرد، خدا هم بر او خشم آورد و روز قیامت او را خوشنود سازد.

با توجه به نکات فوق می توان اذعان داشت تفکر، علم و عمل در سازماندهی محتوای برنامه های درسی بیشتر مورد توجه قرار می گیرد. اما تربیت اخلاق و ایمان در فضای کلاس و مدرسه با نقش آفرینی معلمان و مربیان صورت می گیرد. البته نه به صورت آموزش مستقیم مصادیق اخلاقی و ایمانی. بلکه با خلق موقعیت های سازنده، تلاش می کنند تا ارزش های اخلاقی و ایمانی در شخصیت و هویت دانش آموزان تعالی پیدا کند. لذا انتظار می رود معلمان و مربیان با مطالعه دقیق مفهوم ایمان براساس سخن امام علی (علیه السلام) تلاش نمایند به صورت درهم تنیده نسبت به تربیت این عنصر اهتمام بیشتری داشته باشند. ■

● صبر بر چهار پایه قرار دارد که شامل شوق، هراس، زهد و انتظار می باشد. آن کس که اشتیاق بهشت دارد، در شهوت هایش کاستی گیرد و آن کس که از آتش جهنم می ترسد، از حرام دوری می گزیند، و آن کس که در نیاز حد می ورزد، مصیبت ها را ساده پندارد، و آن کس که مرگ را انتظار می کشد، در نیکی ها شتاب می کند.

● یقین نیز بر چهار پایه استوار است؛ بینش زیرکانه، دریافت حکیمانه واقعیت ها، پند گرفتن از حوادث روزگار و پیمودن راه درست پیشینیان. پس آن کس که هوشمندانه به واقعیت ها نگریست، حکمت را آشکار ببیند و آن که حکمت را آشکار دید، عبرت آموزی را شناسد و آن که عبرت آموزی شناخت گویا چنان است که با گذشتگان می زیسته است.

● عدل نیز بر چهار پایه استوار است؛ فکری ژرف اندیش، دانشی عمیق و به حقیقت رسیده، نیکو دوری کردن و استوار بودن در شکیبایی. پس کسی که درست اندیشید به ژرفای دانش رسید و آن کس که به حقیقت دانش رسید، از چشمه زلال شریعت نوشید و کسی که شکیبیا شد در کارهایش زیاده روی نکرده و با نیکنامی در میان مردم زندگی خواهد کرد.

● در سند برنامه درسی ملی عناصر تفکر، علم، عمل، اخلاق و ایمان به عنوان شایستگی های پایه ذکر شده است. این عناصر پنج گانه در شبکه مفهومی، مرتبط و به هم تنیده تبیین می شوند و در فرایند عملی تربیت هر کدام از این عناصر، متناسب با نیاز و شرایط دانش آموزان می تواند سرآغاز سیر تربیتی دانش آموز باشند و سایر عناصر را تقویت و تعمیق نمایند. هدف کلی برنامه های درسی و تربیتی، تربیت یکپارچه عقلی، ایمانی، علمی، و اخلاقی دانش آموزان می باشد، به گونه ای که بتوانند موقعیت خود را نسبت به خود، خدا، دیگر انسان ها و نظام خلقت به درستی درک و توانایی اصلاح مستمر موقعیت فردی و اجتماعی خویش را کسب نمایند.

● در این میان، ایمان، باور، اراده و ... در فرایند تربیت نقش کلیدی دارد.

حضرت امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) در نهج البلاغه (حکمت ۳۱) در خصوص مفهوم ایمان تبیین حکیمانه ای فرموده اند و بیان می نمایند که ایمان بر چهار پایه استوار است:

- صبر
- یقین
- عدل
- جهاد